

De leden van de commissie voor Binnenlandse Zaken
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Kopie aan: de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Datum: 1 april 2019

Betreft: Voortgang Huis voor klokkenluiders

Geachte leden van de commissie voor Binnenlandse Zaken,

Op 19 december 2018 [rapporteert](#) de minister van Binnenlandse Zaken, Kajsa Ollongren, aan de Tweede Kamer dat twee klokkenluiders zich bij haar hebben gemeld vanwege vermeende misstanden binnen het Huis voor klokkenluiders. Het gaat om een melding over het langdurig disfunctioneren van het Huis zelf en een melding over de benoemingsprocedure van de huidige voorzitter van het Huis, mr. W. Tomesen.

Minister Ollongren noemt het van groot belang dat klokkenluiders vermoedens van misstanden kunnen melden. Nu het echter over het Huis voor klokkenluiders zelf gaat, kunnen melders niet terecht bij de organisatie die daarvoor is opgericht, schrijft de minister. De minister onderstreept hierbij dat het Huis voor klokkenluiders een zelfstandig bestuursorgaan is dat weliswaar valt onder haar verantwoordelijkheid maar tegelijkertijd op grote afstand is gezet om de onafhankelijkheid van het Huis te waarborgen. Haar rol richting het Huis is dan ook beperkt, stelt ze terecht.

De minister deelt de Kamer mee dat zij de Nationale ombudsman heeft verzocht het functioneren van het Huis te onderzoeken. Omdat benoemingsprocedures onder de verantwoordelijkheid van haar ministerie vallen, heeft minister Ollongren een externe commissie gevraagd 'zo snel mogelijk' onderzoek te doen naar de benoemingsprocedure.

Inmiddels heeft de Nationale Ombudsman de opdracht teruggegeven: een onderzoek naar het algemeen functioneren van het Huis voor klokkenluiders behoort niet tot zijn competentie. Wat nu de precieze status is van deze klokkenluidersmelding is onduidelijk. Wel hebben we signalen gekregen dat de minister van mening zou zijn dat er geen sprake is van een misstand en dat er om die reden geen onderzoek hoeft te komen. Als dit juist is, dan begrijpen wij niet hoe de minister zonder onderzoek tot de conclusie kan komen dat er geen sprake is van een misstand, wanneer er melding wordt gemaakt van het gebrekkig functioneren van het Huis voor klokkenluiders. Bovendien was het deze minister die in eerste instantie terecht stelde dat zij niet bevoegd was een onderzoek in te stellen naar het functioneren van het Huis.

Onomstreden is dat het Huis en dus ook het goed functioneren daarvan van groot maatschappelijk belang is. Hoe kunnen meldingen over het disfunctioneren van het Huis op deze weinig transparante wijze dan simpelweg worden genegeerd? In een [recente brief](#) aan de Tweede Kamer omtrent de voortgang van het Huis, haalt de minister zelfs aan dat de meldingen een belemmering zouden vormen voor de wederopbouw van het

Huis. Ook geeft ze aan extra middelen voor het Huis te willen vrijmaken. Kennelijk vanuit het idee dat als je middelen toevoegt aan een disfunctionerende organisatie, het disfunctioneren vanzelf verdwijnt.

In onze optiek hadden de meldingen over het Huis voor Klokkenuiders in de eerste plaats niet bij de minister van Binnenlandse Zaken terecht moeten komen. De minister is immers betrokken bij de inrichting van het Huis, en dus niet onafhankelijk. Daarnaast mag de minister op grond van de Wet Huis voor klokkenluiders (Artikel 3, lid 3) geen informatie opvragen over zaken bij het Huis anders dan van financiële aard. Het is dan ook niet aan de minister om vast te stellen of er sprake is van (een vermoeden van) een misstand.

De beschreven gang van zaken is symptomatisch voor de problemen bij het Huis voor Klokkenuiders. Het Huis voor Klokkenuiders gaat al langer gebukt onder hoge verwachtingen en teleurstellende resultaten. Sinds de start op 1 juli 2016 heeft het Huis voor Klokkenuiders, bedoeld om melders te beschermen die denken dat er sprake is van een misstand binnen de organisatie waar ze werken of hebben gewerkt bij te staan, nog altijd geen enkel onderzoek naar misstanden afgerond. Diverse klokkenluiders zouden het Huis schriftelijk hebben laten weten dat ze kwaad zijn, omdat ze na hun melding niets meer hebben vernomen van het Huis en daardoor geen idee hebben hoe hun zaken ervoor staan, noch of er überhaupt iets gebeurt. Tot op heden zouden er meer dan tien klachten over het Huis voor Klokkenuiders zijn ingediend.

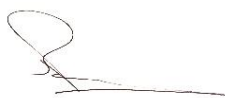
Nu de Nationale Ombudsman de opdracht onderzoek te doen naar één van die klachten heeft teruggegeven, omdat hij vindt dat dit een taak is voor de politiek, en de minister schijnt te hebben vastgesteld dat er geen sprake is van (een vermoeden van) een misstand, ligt het in de rede dat u ingrijpt. De Tweede Kamer zou de regie over moeten nemen en niet alleen moeten zorgen dat de meldingen over het Huis serieus in behandeling genomen worden, maar ook dat het Huis de beloofde herstart gaat maken (n.a.v. het rapport Ruys) en uitvoering geeft aan de Wet Huis voor klokkenluiders.

We bevelen de Tweede Kamer daarom aan om aan te dringen op een versnelde evaluatie van het fundament van het Huis – de Wet Huis voor klokkenluiders. Immers, een deel van de problemen rond het functioneren van het Huis is ons inziens terug te voeren op de Wet zelf. Bij een dergelijke evaluatie zouden inhoudelijke experts en belangenorganisaties op het terrein van integriteit, klokkenluidersbescherming én de regulering daarvan in de gelegenheid moeten worden gesteld hun visie te geven. Voorts raden wij aan om opheldering te vragen over de (status van de) uitvoering van de aanbevelingen van de heer Ruijs, want die adviezen lijken in hoge mate te worden genegeerd.

We zijn graag bereid het gesprek aan te gaan over de in deze brief gesignaleerde zorgen. Het is goed dat de Wet en het Huis er zijn. Daarmee worden transparantie en integriteit in Nederland bevorderd, een doelstelling waar wij ons voor inzetten. Maar Nederland verdient een Wet en een Huis die doen wat zij beloven, namelijk het daadwerkelijk beschermen en adviseren van moedige melders van misstanden én het adequaat en voortvarend aanpakken van die misstanden.

Hoogachtend,

Paul Vlaanderen, Voorzitter Transparency International Nederland

Ton de Wijs, Raad van Advies, Expertgroep Klokkenuiders

Brian de Mello, Voorzitter Stichting Geen Doofpot

